

Sygn. akt VIII U 938/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Trybulec-Czernek

Protokolant: st. sekr. sąd. Barbara Urmańska

po rozpoznaniu w dniu 05 grudnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy H. M. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość kapitału początkowego i o odsetki

na skutek odwołania H. M. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 20 grudnia 2012r. nr (...) -2012 oraz z dnia 5 kwietnia 2013 r. nr (...)

oddala odwołania

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 938/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił ubezpieczonej wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku w kwocie 86 866,67 ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 74,10% obliczonym z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1980 roku do 31 grudnia 1989 roku. Obliczając wysokość kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił 16 lat, 7 miesięcy i 18 dni okresów składkowych.

Ubezpieczona złożyła odwołanie od powyższej decyzji, zaskarżając ją w całości. W treści odwołania wskazała, iż do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru powinien również zostać uwzględniony okres jej zatrudnienia od dnia 22 marca 1974 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ emerytalny wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Wskazał ponadto, że w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego oraz na podstawie zaświadczenia RP – 7 z dnia 30 czerwca 2009 roku wystawionego przez pracodawcę (...) S.A. w K., w którym wykazano, że ubezpieczona w okresie zatrudnienia od 22 czerwca 1974 roku do 16 stycznia 1992 roku w okresach od 13 marca 1990 roku do 31 sierpnia 1990 roku oraz od 1 stycznia 1991 roku do 16 stycznia 1992 roku przebywała na urloпах bezpłatnych a po ustaniu urlopow bezpłatnych nie wróciła do pracy. We wskazanych okresach ubezpieczona nie otrzymała wynagrodzenia a zatem nie istniała podstawa do oprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne.

Decyzją z dnia 5 kwietnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił wysokość odsetek za okres od 6 marca 2013 roku do 19 marca 2013 roku.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona domagając się wypłacenia odsetek za lata 2009 – 2012 jak również odszkodowania za te lata z tytułu długiego oczekiwania na I emeryturę. Wskazała, iż rozliczenie z funduszem ubezpieczeniowym ze Szwecji było już gotowe w dniu 16 listopada 2009 roku. Jej zdaniem pomimo tego Zakład Ubezpieczeń Społecznych celowo blokował decyzję o przyznaniu emerytury i dopiero w styczniu 2013 roku zwrócił się do niej o określenie „centrum interesów życiowych”.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu wskazał, że wniosek o emeryturę zgłoszony w dniu 5 marca 2009 roku został przekazany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. dopiero w dniu 17 kwietnia 2009 roku zaś akta sprawy wpłynęły w dniu 21 kwietnia 2009 roku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podjął postępowanie wyjaśniające ze szwedzką instytucją ubezpieczeniową w celu uzyskania potwierdzenia przebytych okresów ubezpieczenia w Szwecji. Następnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych dwukrotnie wysyłał ponaglenia do tejże instytucji. Odpowiedź od szwedzkiej instytucji finansowej wpłynęła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w dniu 8 lipca 2010 roku. Decyzją z dnia 19 lipca 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonej emeryturę w wysokości proporcjonalnej od 1 marca 2009 roku. W dalszej kolejności Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że w związku z informacją o nie przyznaniu ubezpieczonej emerytury przez szwedzką instytucję ubezpieczeniową organ rentowy zwrócił się do ubezpieczonej o zaświadczenie określające centrum interesów życiowych w Polsce, które to zaświadczenie wpłynęło w dniu 5 lutego 2013 roku, a następnie dokonał rozliczenia wypłaconego świadczenia za lat 2009 – 2012, celem ustalenia uprawnień ubezpieczonej do dopłaty wypłaconej emerytury do wysokości emerytury minimalnej. Dopłata w kwocie brutto 12 468,44 złotych została przekazana w dniu 19 marca 2013 roku na rachunek bankowy ubezpieczonej.

Postanowieniem z dnia 8 lipca 2013 roku Sąd połączył sprawy o sygnaturze akt VIII U 980/13 oraz VIII U 938/13 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz dalszego prowadzenia pod wspólną sygnaturą akt VIII U 938/13.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona H. M. H. w trakcie swojego zatrudnienia w Polsce otrzymywała następujące wynagrodzenie roczne:

- w 1973 roku w kwocie 6 450 złotych
- w 1974 roku w kwocie 14 473 złote
- w 1975 roku w kwocie 21 900 złotych
- w 1976 roku w kwocie 23 400 złotych
- w 1977 roku w kwocie 24 303 złote
- w 1978 roku w kwocie 24 600 złotych
- w 1979 roku w kwocie 25 250 złotych
- w 1980 roku w kwocie 63 940 złotych
- w 1981 roku w kwocie 63 156 złotych
- w 1982 roku w kwocie 99 202 złote
- w 1983 roku w kwocie 90 013 złotych
- w 1984 roku w kwocie 140 950 złotych

- w 1985 roku w kwocie 169 461 złotych
- w 1986 roku w kwocie 224 339 złotych
- w 1987 roku w kwocie 311 272 złote
- w 1988 roku w kwocie 342 503 złote
- w 1989 roku w kwocie 2 501 539 złotych
- w 1990 roku w kwocie 4 443 559 złotych

/dowody: wykaz k. 17 – 17v/

W dniu 5 marca 2009 roku ubezpieczona H. M. –. H. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.Inspektorat w G.wniosek o emeryturę.

Wniosek ten z uwagi na zatrudnienie ubezpieczonej również w Szwecji został przekazany do Wydziału Realizacji Umów Międzynarodowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.. Do wskazanego wydziału wniosek ten wpłynął w dniu 21 kwietnia 2009 roku.

/dowody: wniosek k. 1 akt ubezpieczeniowych/

W trakcie postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.organ rentowy skierował do szwedzkiej instytucji ubezpieczeniowej pismo na formularzu (...)celem potwierdzenia okresów ubezpieczenia w H. M. –. H. w Szwecji.

Z uwagi na nieotrzymanie odpowiedzi organ rentowy w dniach 5 sierpnia 2009 roku oraz 24 września 2009 roku wysłał do szwedzkiej instytucji ubezpieczeniowej ponaglenia.

W dniu 8 lipca 2010 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynął formularz (...)potwierdzający okresy ubezpieczenia H. M. –. H.w Szwecji.

Decyzją z dnia 19 lipca 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury w wysokości proporcjonalnej od dnia 1 marca 2009 roku.

/dowody: formularz k. 120 – 134; pismo k. 145 – 148, 155 – 158; formularz k. 199 – 203; decyzja k. 206 – 207/

Decyzją z dnia 20 grudnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 roku w kwocie 86 866,67 zł ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 74,10% obliczonym z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1980 roku do 31 grudnia 1989 roku. Obliczając wysokość kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił 16 lat, 7 miesięcy i 18 dni okresów składkowych.

/okoliczności bezsporne/

W związku z otrzymaną informacją o nie przyznaniu ubezpieczonej emerytury przez szwedzką instytucję ubezpieczeniową Zakład Ubezpieczeń Społecznych zwrócił się do ubezpieczonej o przesłanie zaświadczenia określającego centrum interesów życiowych w Polsce, jako warunku do przyznania ubezpieczonej prawa do emerytury w kwocie najniższego świadczenia.

/okoliczności bezsporne/

Ubezpieczona H. M. –. H.stosowne oświadczenie wraz z zaświadczeniem o zameldowaniu na pobyt stały przesłała do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w dniu 7 lutego 2013 roku.

/dowody: oświadczenie k. 26; zaświadczenie k. 27/

Po uzyskaniu powyższego oświadczenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał rozliczenia w wyniku, którego ustalił, iż dopłata do przyznanego świadczenia emerytalnego przysługiwała w pełnej wysokości. Należność z tego tytułu została przekazana na rachunek bankowy ubezpieczonej w dniu 19 marca 2013 roku.

/okoliczności bezsporne/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu rentowego, aktach osobowych ubezpieczonego której wiarygodności oraz autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron procesu. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej H. M. –. H.nie jest zasadne i jako takie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 173 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 535, poz. 1227 ze zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6, 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5, 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2, czyli w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem, w postępowaniu przed Sądem, gdy przedmiotem sporu jest podstawa wymiaru świadczeń ubezpieczeniowych, fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być dowodzone wszelkimi dostępnymi środkami, a do Sądu należy ocena ich wiarygodności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 sierpnia 1993 roku, III Aur 294/93, PS-wkl. 1994/3/6; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku., II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, LEX 32696). W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w postępowaniu sądowym zgodnie z art. 473 k.p.c. nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron.

Ubezpieczona odwołując się od decyzji z dnia 20 grudnia 2012 roku o ustaleniu kapitału początkowego wskazała, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych obliczając wysokość kapitału początkowego nie uwzględnił okresu jej zatrudnienia od 22 marca 1974 roku i wniosła o uwzględnienie tego okresu przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego.

Przenosząc zaś powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych w sposób prawidłowy ustalił wysokość kapitału początkowego na podstawie 10 kolejnych lat kalendarzowych począwszy od 1 stycznia 1980 roku. W tej materii Zakład Ubezpieczeń Społecznych zastosował wskazane powyżej przepisy, które obligują go, do takiego właśnie wyliczenia wysokości kapitału początkowego,

Odnosząc się zaś do zarzutu ubezpieczonej wskazać należy, iż analiza akt organu rentowego prowadzi do wniosku, że okres zatrudnienia ubezpieczonej we wskazanym przez nią okresie został przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako

okres składkowy wraz z wysokością zarobków osiągniętych przez ubezpieczoną w tym okresie. Dlatego też Sąd zważył, iż zarzut ubezpieczonej jako niezasadny nie zasługiwał na uwzględnienie.

W dalszej kolejności Sąd zważył, czy żądanie ubezpieczonej wypłaty odsetek za lata 2009 – 2012 zasługuje na uwzględnienie. W tej materii w pierwszej kolejności wskazać należy, iż ogólną normą regulującą zasady i zakres odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za opóźnienie w ustalaniu i wypłacie świadczeń z ubezpieczenia społecznego jest przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. z 2009r. Dz. U. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Zgodnie z nim Zakład Ubezpieczeń Społecznych w przypadku opóźnienia w wydaniu decyzji ustalających prawa do świadczeń lub niewypłacenia świadczeń zobowiązany jest do wypłaty odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to sytuacji, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Odpowiedzialność ZUS za opóźnienia kształtuje się zatem na zasadzie winy i jest ona wyłączona w każdym przypadku, gdy przyczyna opóźnienia powstała niezależnie od zachowania ZUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. II UK 214/02, opubl. OSNP z 2004 r., z. 5, poz. 89). Najczęściej odpowiedzialność tę wywołują błędy w wykładni lub zastosowaniu przepisów przez organ rentowy oraz dokonywanie błędnych ustaleń faktycznych.

Regulacja ta z uwagi na swoje usytuowanie w systemie prawa ubezpieczeń społecznych ma zastosowanie do wszystkich świadczeń wypłacanych przez ZUS, o ile nie wyłączają jej przepisy szczególne.

Drugą obok winy przesłanką zaktualizowania się obowiązku wypłaty odsetek, o których mowa w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest przekroczenie ustawowych terminów wypłacania świadczeń przez ZUS. Jej stwierdzenie wymaga sięgnięcia do regulacji odnoszącej się do poszczególnych rodzajów świadczeń. Zasady wypłaty świadczeń emerytalno – rentowych są regulowane ustawą z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Stosownie do treści art. 118 tejże ustawy (przy uwzględnieniu art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczeń przysługują jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych uchybił 30-dniowemu terminowi do wydania decyzji w sprawie prawa do świadczenia. 30-dniowy termin biegnie od daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Jednocześnie należy podkreślić, że w myśl przepisu 118 ust. 1a w razie ustalenia prawa do świadczenia orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również wpływ prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Innymi słowy przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek jest opóźnienie tego organu w ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego lub wypłaty tego świadczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 501), a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia.

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie przekroczył 30 – sto dniowego terminu do wydania decyzji przyznającego ubezpieczonej prawo do emerytury z dnia 19 lipca 2010 roku albowiem ostatnią okolicznością niezbędną do wydania tejże decyzji było otrzymanie przez organ rentowy w dniu 8 lipca 2010 roku formularza unijnego E 250 SE od szwedzkiej instytucji ubezpieczeniowej tym samym wydając powyższą decyzję organ rentowy dochował terminu wynikającego z przepisu art. 118 §1 ww. ustawy.

Analizując zaś terminowość dokonanej wypłaty tytułem dopłaty do pełnej wysokości przyznanego ubezpieczonej świadczenia emerytalnego wskazać należy, iż w ocenie Sądu ostatnią okolicznością niezbędną do wypłaty ubezpieczonej tego świadczenia było przesłanie przez nią niezbędnych oświadczeń o centrum interesów życiowych,

które zgodnie z ustalonym przez Sąd stanem faktycznym wpłynęło do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w dniu 7 lutego 2013 roku. Tym samym wypłata tego świadczenia dokonana przez ZUS w dniu 19 marca 2013 roku nastąpiła z około dwutygodniowym opóźnieniem, albowiem Zakład Ubezpieczeń Społecznych w tym przypadku nie dochował ustawowego 30 – sto dniowego terminu. W związku z powyższym za to opóźnienie w wypłacie należnego ubezpieczonej świadczenia należą się odsetki ustawowe. Reasumując Sąd zważył, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo wypłacił ubezpieczonej odsetki za okres od 6 marca do 19 marca 2013 roku, albowiem w tym okresie pozostawał w zwłóce.

Mając powyższe na uwadze, Sąd działając na mocy art. 477¹⁴ §1 k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami orzekł jak w wyroku.

Sędzia SO Elżbieta Trybulec – Czernek